

Systemisk anerkendende pædagogik – i praksis

"Der er et hav af mening i en dråbe sprog" (Peter Lang)

Konsulent Lene Milling
Wadstrøm
University College Lillebælt

1

Diskurser (Begrebsforståelse af inklusion på flere niveauer)

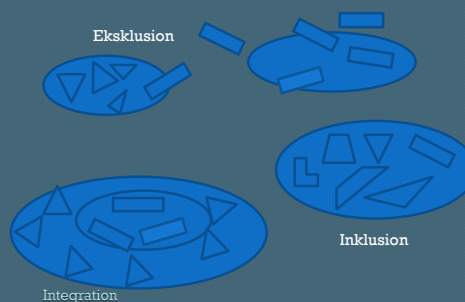
- Politisk diskurs
(dannelsesideal om medborgerskab med ret til deltagelse for alle)
- Faglig diskurs
(bestræbelser på at skabe udviklings- og læringsmiljøer, som inkluderer alle børn)
- Økonomisk diskurs

(Fælles mål at undgå at udskille børn til særlige foranstaltninger)

Integrationsperspektiv Inklusionsperspektiv

• Afvigelse individuel defineret	• Afvigelse relationel defineret
• Indsats i forhold til individet	• Indsats i det sociale miljø
• Normalisering (monokulturelt)	• Diversitet (multikulturelt)
• Ressourcer tilføres individet	• Ressourcer tilføres miljøet
• Forskellighed som problem	• Forskellighed som ressource

(Bent Madsen)

Inklusion når...

Man er inkluderet når der i et konkret **fællesskab regnes med én** i den betydning, at ens bidrag værdsættes i det, man er sammen om.
Inklusion er bundet til deltagelse

Man er ekskluderet når der **ikke regnes med én** i den betydning, at ens bidrag ikke værdsættes i det man er sammen om. **Mangel på deltagelse** og social samhørighed

"Inklusion er en proces, der skal bidrage til at minimere og eliminere de mest virksomme eksklusionsfaktorer i børn og unges liv. **Inklusion er ganske enkelt at undgå eksklusion**"

(Bent Madsen)

Målet for inklusion

" ... at tilvejebringe organisatoriske og faglige forudsætning for, at flest mulige børn og unge modtager den nødvendige støtte til deres udvikling og læring inden for normalsystemernes rammer sammen med jævnaldrende "

(Bent Madsen)

"Oftentimes opstår det nye, når vi ikke kan få tingene til at passe ind i de eksisterende systemer eller kategorier vi har til rådighed"
(Lotte Darsøe 2003)

"Mindre specialundervisning, styrket faglighed og øget rummelighed"

- Undervisningsministeriet har i perioden 2008 til 2010 afsat 11,6 mio. kr. fra satspuljeprojektet til projektet "Mindre specialundervisning, styrket faglighed og øget rummelighed."
- 22 kommunale projekter skulle undersøge, på hvilke måder det er muligt at skabe positive resultater for inklusion ved anvendelse af forskellige skoleudviklingsmodeller.
- Fåborg-Midtfyn Kommune – "Systemisk anerkendende pædagogik i praksis "

Følgforskning

Inklusionsfremmende faktorer

- **Læringsmiljøet**
- **Lærernes rolle**
- **Inddragelse af forældrene**
- **Kompetenceudvikling**

Antagelser i den systemiske tanke

Man kan kun forstå helheden ud fra delen og delen ud fra helheden.

Antagelser i den systemiske tanke

Mennesker indgår i forskellige systemer

Ethvert system har sin egen struktur.

Systemets struktur udstikker retningslinjer, sætter grænser og fremmer særlige typer af interaktioner.

(Relation – position)

Antagelser i den systemiske tænkning

- **Lineære tænkning**
(årsag/virkning)
- **Cirkulære tænkning**
(sammenhænge og kompleksitet)

- Det enkelte individ - et lukket system (Maturana)
- Vi er alle lukkede for al anden sund fornuft end den vi selv skaber
- Vi kan ikke forandre andre
- Mennesker kan ikke ændre sig i et negativt defineret felt

Autopoiese - anerkendelsens grundlag

"Den måde folk gør ting, er deres måde at være perfekte - gøre det rigtige - i forhold til deres system, deres individuelle måde at gøre tingene på" (Maturana)

SET - HØRT - FORSTÅET

DEN GODE GRUND
- for eleven selv

NEUTRALITET (AI)
vs
VÆRDISÆTNING

Ros Anerkendelse

På betingelse af	Betingelsesløs
Tilpasning	Dannelse
Mestring / Selvtillid	Selvfølelse
Udgangspunkt i den rosede	Udgangspunkt i den anerkendte

At skabe rammer hvor man som menneske oplever at man lykkes, som den man er

....

- Landkortet ≠ Landskab

"Gensidig anerkendelse bidrager til *en relation*, hvor begge parter får mulighed for at træde frem som *ligeværdige subjekter*, hvor parterne er i stand til *at skifte perspektiv* i betydningen at forstå, hvordan ting opleves fra den andens synspunkt *uden at miste grebet om sit eget*"

(Berit Bae)

Andre kan ikke have ansvar for, hvad man føler, men andre kan handle på en måde, så følelserne vækkes i én selv

**Al adfærd er kommunikation
Vi kan ikke – ikke kommunikere**

Grundlæggende pædagogiske antagelser

Modtageren bestemmer budskabet

Bliver forstået i den kontekst det er sagt.

"Jeg siger det du hører"
Wittgenstein

Kommunikation

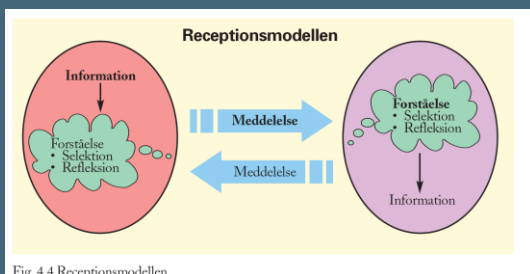

Fig. 4.4 Receptionsmodellen.

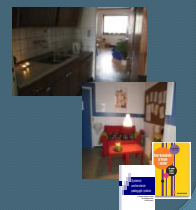
Sproget er som en lygte.
Det vi taler om er det vi bliver i stand til
at se. (Wittgenstein)

*"Min identitet ligger i de andres
fortælling om mig"*

(Peter Lang)

"Teori praksis"

- Pædagogiske tilgang
- Organisering
- Netværk

Perronen – Et kompetencecenter

- Perron - "kan stå af og på"
- Kompetencecenteret udgøres af AKT- lærer , specialundervisningslærer, læsevejleder og SFO pædagog

Perronen – Et kompetencecenter

- Støtte til eleven i vanskeligheder – fagligt eller socialt.
- Klasse teamet henviser til Kompetencecenteret .
- Der indgås en aftale om sparring omkring eleven/ klassen.
- Der arbejdes ud fra en Udviklingsplan i tæt samarbejde med familien.

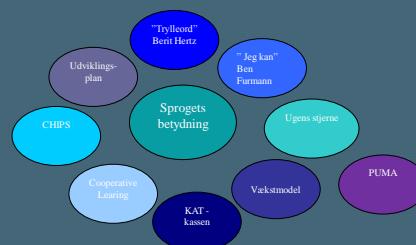
Nøgleord : *Fleksibilitet og innovation*

Systemisk anerkendende pædagogik - i praksis

- Arbejde omkring og sammen med den enkelte elev
- Arbejde sammen med klasse teamet
- Arbejde sammen med klassen
- Arbejde sammen med forældrene

Systemisk anerkendende pædagogik - i praksis – en palet af muligheder i forhold til indsatser og strategier.....

Den enkelte elev Færdigheds-samarbejde

Morgenperron

- En stille start på dagen.
- Gennemgang af dagens program.
- Afklaring af aftaler, hvem henter.....
- Hjælp til lektier, så dette ikke fylder dagen.
- Hjælp til glemte idrætstøj m.m.

Sprængt betydning Den enkelte elev

Jeg kan - Ben Furman

Omdanne problem til manglende færdighed

"Jeg kan" – Ben Furmann

- *Jeg kan* – metoden er et pædagogisk redskab og en specifik metode til problemløsning, som fokuserer på færdigheder frem for problemer.
- Metodens bærende princip er, at børnene/eleverne selv aktivt deltager i at lære de færdigheder, de behøver for at kunne overvinde aktuelle vanskeligheder.

"Jeg kan" – Ben Furmann

- *Jeg kan* – metoden er inddelt i 15 trin. Metodens "trin" er udspecificeret, men er tænkt som en guidning i forhold til den individuelle praksis. Det vil sige, at alle "trin" ikke nødvendigvis skal bruges.

"Jeg kan" – Ben Furmann

De 15 trin.

- Trin 1: Omdan og beskriv problemer som værende opnaelige færdigheder.
- Trin 2: Bliv enige om den færdighed, der skal læres.
- Trin 3: Tal om fordele.
- Trin 4: Find på et navn til færdigheden.
- Trin 5: Vælg en superhjælper.
- Trin 6: Få fat i personer, der kan hjælpe og støtte barnet.
- Trin 7: Styrk barnets selvtillid.

"Jeg kan" – Ben Furmann

- Trin 8: Planlæg en fest.
- Trin 9: Vis færdigheden.
- Trin 10: Fortæl det til andre.
- Trin 11: Træn færdigheden.
- Trin 12: Husk færdigheden.
- Trin 13: Fejr succesen.
- Trin 14: Giv færdigheden videre.
- Trin 15: Videre til næste færdighed.

Ugens stjerne

- sprogets betydning
- det narrative

Sprogets betydning

Den enkelte elev

Elevens navn

Vækst modellen (Peter Lang)

Den enkelte elev

Klasse-
teamet

Forældre-
samarbejde

Supervision og sparring

Klassen

Klasse-
teamet

Den enkelte elev

Sprogets betydning

- Observationer
- Videooptagelser
- Arbejde med hypoteser

"Mere viden vs bedre viden"

Udviklingsplan

Klasse-
teamet

Forældre-
samarbejde

Dato :	
Navn:	CPR. Nr. :
Klasse/team:	Klasse:
Forældre/ elev og klassens lærere Status Hvad har virket i klassen fagligt/socialt Hvilke kontaktpersoner har været involveret tidligere (psyk./fysio/socialrådgiver) Andet	
Gode egenskaber/ Elevkompetencer Denne beskrivelse af elevernes tilstand er uafhængig	

Klasse-
teamet

Forældre-
samarbejde

Fase 1: Læreren fokuserer fra ressource centreret samt om forældre Individual målsetting • Observationer • Hypoteser • Konkrete forventninger til forældre	
Fase 2: Strategi • Hvilke ting bedstefar vil • Hvilke strategier vælger vi? • Hvem inddrager vi? • Hvor lang tid skal forløbet vare? • Hvad er de konkrete effekter? - til lærer / st. lærer - forældre - kompetencecenteret - andre (SFO m.fl.)	

Klasse-
teamet

Forældre-
samarbejde

Fase 3: (E) vurdering (Efter 3-4 uger) • Hvordan er tilfældene gennemført? • Hvordan viser det sig at de udfordringer, vi stod over for, er blevet reduceret? • Hvad har virket bedst for eleverne?	
--	--

Klasse-
teamet

Forældre-
samarbejde

Sprogets
betydning

Chips	Trin: Global Analyse/Syntese Heltid
Evt. pædagogiske andre tests	
Evt. udredning fra PPR	
Andet	
Aftalte evalueringsdato (Lærer, forældre fra ressource-centeret samt evt. forældre)	

Klasse-
teamet

Forældre-
samarbejde

Sprogets
betydning

Trylleord

Berit Hertz

sætte kikkerten for det gode øje, sammen
med eleverne

mange virkeligheder er til, hvad er det vi
vælger at se....

Se efter styrke.....

Det mulige

- Målrettet forløb (4 – 6 uger)
- Tilpasses det enkelte klassetrin
- Mindre grupper eller hele klassen
- Fokus på det som fungerer
- "Opskrift" på forløbet
- Berit Hertz ("Anerkendelse i børnehøjde")

Det mulige

Grundlæggende antagelser

- Ordet skaber, hvad det benævner (Grundtvig, 1829)
- Det sprog, vi bruger, skaber vores virkelighed (Hammond1996)
- Virkeligheden skabes i nuet og den findes i utallige versioner(Hammond1996)
- Bag ethvert problem er der en frustreret drøm eller ønske om, at noget var bedre (Peter Lang 1999)

Klassen

Sprogets
betydning

"Pyt – spanden "

- arbejde med systemet
- tilegnelse af strategier
- problem-opløsning

Brug for hjælp !

Brug for tid !

Kan godt selv !

Måkeinstrument

"PYT"

Den enkelte
elev

KAT- KASSEN

Kognitiv Affektiv Træning

At skabe større selvforståelse (sociale relationer , forståelse af egen og andres behov)

Samtaleredskab som understøtter

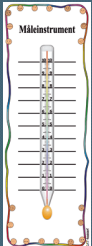
Visuelt redskab som man kan udtrykke sine tanker og følelser igennem

Udvikle barnet evne til, at tænke realistisk , rationelt og analyserende med henblik på at øge handlemuligheder

KAT-kassen indhold

- KAT – modellen (samlet ark)
- Måleinstrument (1-10)
- 8 Grundfølelser (glæde, sorg, vrede, frygt, ætthed, skam, overraskelse, trykthed)
- Mine cirkler
- Tidstavler
- Kropsfigur
- Adfærdsplet
- Klistermærker til KAT – bøger

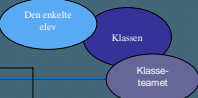

Cooperative Learning
bl.a. Spencer Kagen

- Undervisning i samarbejdsstrukturer - klasse, team eller par.
- Består af 46 forskellige strukturer som sikrer, at alle elever engageres aktivt i læreprocesserne samtidig, og kan således det, som læreren ikke kan: være 24 steder på én gang.
- Det samlede aktivitetsniveau intensiveres
- Giver en synergieffekt, der kan indvirke positivt på glæden ved at lære
- Giver variation og ny energi, hvis den anvendes ind imellem mere stille aktiviteter
- Inspirerer til undervisning på alle niveauer og indenfor alle fag

CHIPS og pædagogiske muligheder

<p>Globale I 0 - 4</p> <p>Global II 5 - 11</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - konkrete materialer - behov for rammer - legestrategier - skal lade skibe erfaringer, medfører strategier - skal lære sig nøjagtighed - træne præcise iagttagelser - træne visuel opmærksomhed - omhu med detaljer - omhyggelighed - sorteringsopgaver - puslespil - Holger - bøger
<p>Analyse / syntese 8 - 14</p>	<ul style="list-style-type: none"> - behov for konkrete materialer - træning - undervisning - fra del til helhed / helhed til del
<p>Helhed 5 - 15</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kan tænke abstrakt - kan overføre viden - har overblik - projektarbejde - gruppearbejde

- Fra fejlfinding til anerkendelse
- Selvværd - selvillid - selvfølelse
- Arbejde med relationer
- Refleksion - ud fra AI (Ingen sandhed, men mange)
- Se efter muligheder frem for begrænsninger
- Drømme og visioner
- Eksternalisering - fra eleven er urolig - til elevens urolighed.
- Sprogets betydning

Eftertanke

For at kunne navigere i tilværelsen kan det i perioder eller i situationer være en hjælp, hvis der "er lagt skinner ud".

"Erfaring er billetten til det dog der er kort man må indløse sin egne"

PUMA

Et nyt og utraditionelle materiale til pædagogisk udredning af styrkesider og elevkompetencer, samt styrkelse af den narrative identitet

Indhold i PUMA

- ⊙ Instruktions- og teoribog
- ⊙ Indsat farvebilledark
- ⊙ PUMA CD
 - ⊙ 35 opgaver/skemaer (fri kopiering på skolelicens)
 - ⊙ Interaktive opgaver
 - ⊙ Links til materialer (www.rkris.dk/PUMA)

61

René Kristensen.

MSc, lektor i University College Lillebælt, ansvarlig for AKT- og specialundervisning. Han er desuden underviser, konsulent og supervisor indenfor alle former for anerkendende, relationel undervisning.

Master of Science in Systemic Leadership and Organization Studies, Bedfordshire University/ KCCF (Peter Lang), London.

Medlem af Netværket for integrativ selvpedagogik hos professor Jan Tønnesvang, Århus Universitet.

Redaktionsmedlem og skribent på tidsskriftet Kognition & Pædagogik.

Forfatteren har udgivet antologien "Fantastiske forbindelser – Relationer i undervisning og læringssamvær" (5. oplag) samt en lang række faglige artikler i bøger og fagblade.

Han har oversat og bearbejdet den netop udkomne bog *Anerkendende arbejde i skoler af Peter Lang og Elspeth McAdam*, hvorfra der også er hentet inspiration til PUMA materialet.

Psykolog, Jørn Nielsen :

- "PUMA har en helt anderledes tilgang. Tænkningen og materialet er unikt og nyskabende i dansk almen- og specialpædagogisk praksis".
- "Materialet suger de bedste ideer fra store tænkere til sig og omsætter dem til praktisk og pædagogisk anvendelighed. Dette styrker troværdigheden i PUMA."

PUMA er baseret på anerkendte teorier og mange års erfaring med både teori, materialeudvikling og praksis.

- Systemisk, konstruktionistisk forståelse af identitet og læring
- Selvpsykologisk forståelse af, hvad der driver og retter os som mennesker
- Kognitionsteoretisk forståelse af kognitiv grundkonstituering og forudsætninger for at indgå i et relationelt perspektiv

Hensigten er, at de tre perspektiver skaber supplerende beskrivelser og derfor bibringer nye grundlag for anerkendende forandringer i relationerne med og omkring eleven.

Teoretiske perspektiver bag PUMA

- Systemisk, konstruktionistisk forståelse af identitet og læring

• Peter Lang	Rom Harre
• Elspeth McAdam	Daniel Stern
• Barnett Pearce	Vygotsky
• John Shotter	Wittgenstein
• Gregory Bateson	Humberto Maturana
• Kenneth Gergen	
• Bliss Browne	
• Karl Tomm	

65

Teoretiske perspektiver bag PUMA

- Selvpsykologisk forståelse af, hvad der driver os som mennesker

- Jan Tønnesvang
- Ken Wilber
- Daniel Stern
- Stein Bråten
- Det selvpedagogiske netværk

66

Teoretiske perspektiver bag PUMA

- Kognitionsteoretisk forståelse af kognitiv grundkonstituering og forudsætninger for at indgå i et relationelt perspektiv
 - William James
 - Antonio Damasio
 - Susan Gathercole & Tracy Alloway
 - Simon Baron Cohen
 - Anders Gade
 - Susan Hart

67

I PUMA er nysgerrighed i fokus :

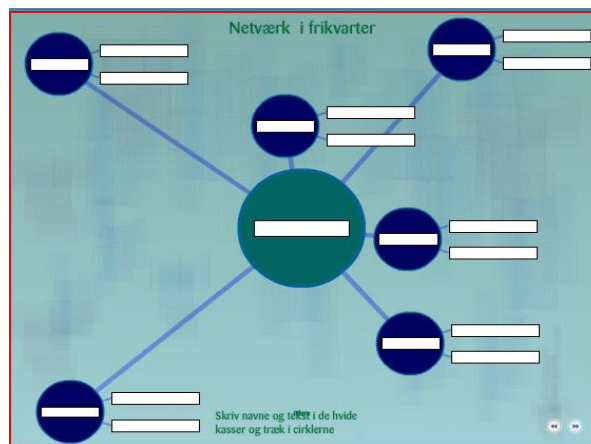
- *Hvad inviterer eleverne os til at se?*
(Peter Lang)
- *Hvad er den gode grund – for dem ?*
(René Kristensen)

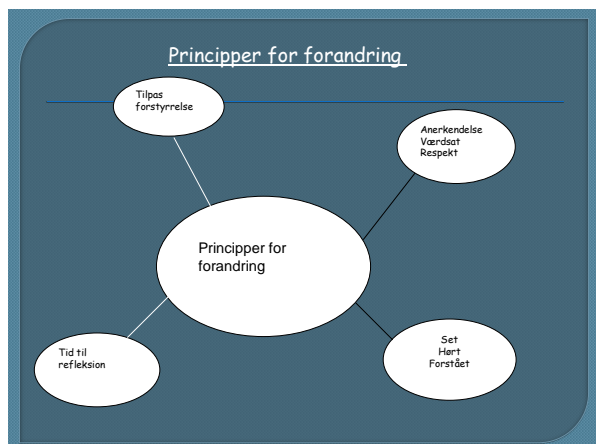
- Hvor mange nye handlemuligheder, kan vi samskabe med eleven?
- Hvad kan vi gøre anderledes sammen med kolleger, så det lykkes endnu bedre for eleven?
- Hvordan kan vi facilitere og understøtte elevens drømme, visioner og handlemuligheder i de kontekster eleven er i og vil komme i?
- Hvordan kan vi tilrettelægge læringsformer og læringsmiljøer, der understøtter inklusion af alle elever?

PUMA er opdelt i:

- Undersøgende interview
- Narrative undersøgelser (identitetsudvikling)
- Netværksundersøgelse og udvikling
- Kognitive potentialer – analyseevner og læringspotentialer
- Videoanalyse af komplekse situationer
- Handlingspunkter og forpligtende resultatudfoldelse
- Opsamling og generalisering

Marguerit model

Tak for din opmærksomhed